

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattaress Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Sveriges Arkitekter - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

2011-06-09

Landstinget Västmanland

Synpunkter på "En livskraftig region", Regional kulturplan Västmanlands län 2012–2014

KLYS har beretts tillfälle att yttra sig över ovanstående förslag till regional kulturplan. Efter en inledande presentation av KLYS och vårt arbete, följer våra synpunkter på planen.

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 17 medlemsorganisationer ca 30 000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl.a. författare, musiker, tonsättare, bildkonstnärer, dramatiker, regissörer, journalister, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t.ex. upphovsrätt, arbetsmarknad, tryck- och yttrandefrihet samt mediefrågor. KLYS har i drygt 50 år arbetat med dessa frågor på ett nationellt plan. I och med införandet av samverkansmodellen på den statliga kulturpolitikens område, har KLYS också påbörjat ett arbete på regional nivå, främst med att försöka bidra till att yrkesverksamma kulturskapare är med i processen.

Armlängds avstånd

En av KLYS viktigaste uppgifter när det gäller samverkansmodellen, är att bevaka att principen om armlängds avstånd används och värnas. Denna princip har skapats för att konsten ska kunna stå fri från politiska viljor, och är av största vikt för att konstnärlig frihet ska kunna upprätthållas och att demokratiska samtal ska kunna ske i samhället. Principen finns med i förslaget till kulturplan, men vi anser att skrivningarna om den bör genomsyra hela kulturplanen. Nu står den med som en del i den strategiska inriktningen, men vi anser att den till exempel även bör kunna avläsas bland de kulturpolitiska målen (*avsnitt 4.3*). Vidare när det handlar om målen anser KLYS att dessa skulle kunna utökas med ytterligare mål. I kulturplanens förslag till målområden föreslår KLYS att man exempelvis lägger till målområden som avser konstnärlig kvalitet och konstnärlig frihet samt att Landstinget Västmanland ska arbeta för att skapa bättre ekonomiska villkor och förutsättningar för yrkesverksamma kulturskapare. Särskilt det femte målet är dessutom väldigt vagt utformat, och behöver formuleras om på något sätt, så att kulturskapares villkor och del i samhället synliggörs.

Utvecklingsområden

I planens förslag till utvecklingsområden (*avsnitt 6*) saknar vi generellt skrivningar om de yrkesverksamma kulturskaparna och vilken roll dessa kan spela för utvecklingen i regionen. Vi ställer oss också frågan om varför enbart bild- och formområdet är föremål för samarbete med näringslivet (*avsnitt 6, s. 14*). Här borde det, anser vi, finnas utrymme för yrkesverksamma kulturskapare inom alla konstområden.

Organisation

I *avsnitt 7* redogörs för den regionala kulturpolitiska organisationen. Vi efterlyser där att man nämner de yrkesverksamma kulturskaparna som en reell resurs när det gäller regional utveckling, särskilt mot bakgrund av att man i andra sammanhang skriver att kulturen ska vara "en naturlig del i alla samhällsområden" (*avsnitt 4.3*).

KLYS efterlyser skrivningar om hur man tänker sig att yrkesverksamma kulturskapare kontinuerligt – i dag och framöver – ska kunna ta en aktiv del i framtagandet av en regional kulturplan. Det framgår att det i Kulturtinget har deltagit representanter för "kulturlivets olika delar" (*avsnitt 8.3*) men det är oklart varifrån dessa kommer, och vilka grupper de representerar; yrkesverksamma eller amatörer, fria eller institutioner. KLYS menar att det är av yttersta vikt att man skiljer mellan professionella kulturskapare och amatörer. Båda grupperna är viktiga – och även beroende av varandra – för att en positiv utveckling av kulturlivet ska kunna ske, men de har helt skilda förutsättningar. De professionella är utbildade inom sitt område, har professionell erfarenhet och lever av sitt arbete, medan amatörer har annan utbildning och sysselsättning och ägnar sig åt kulturverksamhet på sin fritid. KLYS menar att man konkret bör lägga till en strecksats i avsnittet som rör formaliserat samråd med yrkesverksamma kulturskapare, exempelvis i form av ett sådant kulturskaparråd som KLYS förordar i inledningen.

Processen och samverkan

I *avsnitt 9* redogör man för arbetsprocessen, och bland annat framgår att arbetet har genomförts i samråd med kulturskapare. KLYS efterlyser här en närmare beskrivning av den processen och mer precist vilka grupper av kulturskapare man samrått med eftersom det inte framgår om det är yrkesverksamma eller representanter från den ideella sidan. I samma avsnitt stycket ovanför finns kulturskaparna inte med alls. Varför?

KLYS uppmärksammar att man på flera ställen i förslaget (bl.a. *avsnitt 22*) trycker på samverkan över länsgränserna. Detta tycker vi är mycket positivt. Det ser olika ut i olika delar av landet, och samarbeten kan göra att man får en annan syn på saker och hjälp att lyfta blicken.

I förslaget framgår att man tycker kulturskapare är "en tillgång för" och "viktiga samarbetspartners i" kulturlivet (*avsnitt 22*). Detta är en alltför defensiv hållning anser vi, och menar istället att yrkesverksamma kulturskapare är en förutsättning för att det överhuvudtaget ska kunna finnas ett livskraftigt kulturliv. En utveckling av kulturyttringar generellt är beroende av att det finns de människor som faktiskt kan skapa en försörjning inom området. Därför efterlyser vi även skrivningar om hur man kan utveckla förutsättningarna för dessa generellt. Som vi nu tolkar det, vill man enbart öka möjligheter för filmare att bo och verka i regionen samt förmedling av flera uppdrag genom Skapande skola (*avsnitt 22.3*). Vi vill poängtera att Skapande skola är en satsning med egna medel

som i sig inte har med Samverkansmodellen att göra. Skapande skola har dessutom visserligen visat sig fungera bra på många håll för just skolan och eleverna, men mindre bra för de professionella kulturskaparna. Bland annat har arvoderingarna för kulturskapare som anlitats inom ramen för Skapande skola visat sig vara alltför låga eller inte täckt in hela arbetsinsatsen, vilket i realiteten betyder att man i många fall fått arbeta delvis utan ersättning.

Det som står om nätverket SAMSAM (*avsnitt 14.1*) ger en väldigt positiv bild av möjligheten för de yrkesverksamma kulturskaparna att nå ut i arrangörsleden. Även konstnätverket NUVA som nämns i *avsnitt 19.2* är något KLYS ser som positivt och ställer sig bakom en positiv utveckling av.

Konstnärspolitik

Vi vill också peka på avsaknaden av en strategisk regional konstnärspolitik i förslaget till kulturplan. Om yrkesverksamma kulturskapare ska ha möjlighet att leva av sina yrken i regionen – och om detta nu är landstingets vilja – krävs en genomtänkt plan för hur man ska kunna underlätta för dem att göra just detta. Om de har goda möjligheter att hitta försörjning i regionen är chansen större att de stannar kvar, bildar familj, köper bostäder etc. Man bör ha klart för sig att många – om inte de flesta – kulturskapare arbetar som frilansare, och om det inte ges möjlighet till försörjning på platsen där man bor, är risken stor att man flyttar dit det finns bättre förutsättningar. En viktig beståndsdel i en sådan strategi är att man gör en inventering av de inom regionen verksamma och boende kulturskaparna. Vilka är de och vilken kompetens har de? Vilken typ av kompetensutveckling och andra åtgärder, exempelvis studior, mötesplatser etc., kan göra en skillnad för dem?

Sammanfattning

KLYS vill sammanfattningsvis i punktform trycka på följande saker:

- Respektera principen om armlängds avstånd.
- Ta tillvara professionella kulturskapares åsikter och erfarenheter.
- Analysera vilken typ av konstnärspolitik som ska finnas i regionen.

Slutligen vill vi å alla kulturskapares vägnar tacka för möjligheten att få komma med synpunkter på kulturplanen. Dessa har tagits fram inom KLYS interna Samverkansgrupp, där våra fyra huvudområden – ord, ton, bild/form samt scen/film – finns representerade.

Vid ytterligare frågor var vänlig kontakta:

Giulia Ray, Samverkanssamordnare

giulia@klys.se

070-262 19 38

Anna Söderbäck, ordförande

anna@klys.se

070-219 51 21